

KWARTALNIK
WYDANIE III/2024
CZĘŚĆ 4

PORADNIK PRAWNY

Powiat Lubelski

WWW.POMOCPRAWNA.OIC.LUBLIN.PL
WWW.OIC.LUBLIN.PL
WWW.POWIAT.LUBLIN.PL

Spis treści

str.03

Suplementy diety a prawo w Polsce

Rafał Kuźma

str.07

Domy pomocy społecznej a koszty członków rodziny

Rafał Kuźma

str. 11

Potrącenia komornicze z rent i emerytur

Rafał Kuźma

str. 14

Złośliwe niepokojenie przez sąsiada

Rafał Kuźma

Suplementy diety a prawo w Polsce

Rafał Kuźma
Radca prawny

Polacy chętnie sięgają po suplementy diety. Są one bardzo łatwo dostępne. Można je znaleźć nie tylko w aptece, ale też w sklepach spożywczych czy na stacjach benzynowych. Aż 72% społeczeństwa deklaruje ich spożywanie. 48% uważa je za produkty całkowicie bezpieczne dla zdrowia. Niestety, często suplementy są spożywane w sposób nieuzasadniony, w zbyt dużych dawkach, a także bez rekomendacji lekarza czy farmaceuty.

Definicja suplementów diety

Suplement diety to środek spożywczy, którego celem jest uzupełnienie normalnej diety, będący skoncentrowanym źródłem witamin lub składników mineralnych lub innych substancji wykazujących efekt odżywczy lub inny fizjologiczny, pojedynczych lub złożonych, wprowadzany do obrotu w formie umożliwiającej dawkowanie, w postaci: kapsułek, tabletek, drażetek i w innych podobnych postaciach, saszetek z proszkiem, ampułek z płynem,

butelek z kroplomierzem i w innych podobnych postaciach płynów i proszków przeznaczonych do spożywania w małych, odmierzonych ilościach jednostkowych, z wyłączeniem produktów posiadających właściwości produktu leczniczego w rozumieniu przepisów prawa farmaceutycznego.

Podstawa prawna

Jeżeli chodzi o przepisy prawne regulujące kwestie związane z suplementami diety to w Polsce podstawę prawną stanowią głównie:

1. ustawa o bezpieczeństwie żywności i żywienia z dnia 25 sierpnia 2006 r. (Dz.U. z 2006 r. Nr 171, poz. 1225 ze zm.),
2. rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 9 października 2007 r. w sprawie składu oraz oznakowania suplementów diety (Dz.U. Nr 196, poz. 1425 ze zm.).

Natomiast regulacje Unii Europejskiej to:

1. Dyrektywa 2002/46/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 10 czerwca 2002 r. w sprawie zbliżenia ustawodawstwa państw członkowskich odnoszącego się do suplementów diety (Dz.U. L 183, 12.07.2002)
2. Dyrektywa Komisji 2006/37/WE z dnia 30 marca 2006 r. zmieniająca załącznik II do dyrektywy 2002/46/WE Parlamentu Europejskiego i Rady w zakresie włączenia niektórych substancji (Dz.U. L 94/32, 1.4.2006),
3. Rozporządzenie Komisji nr 1170/2009 z dnia 30 listopada 2009 r. zmieniające dyrektywę 2002/46/EC oraz rozporządzenie nr 1925/2006 w zakresie listy witamin i składników mineralnych i ich form, które mogą być dodawane do żywności, w tym suplementów diety (Dz.U. L 314, 1.12.2009)

Suplementy diety powinny spełniać również wymagania innych regulacji prawnych dotyczących m.in. substancji dodatkowych, zanieczyszczeń chemicznych i mikrobiologicznych, pozostałości w środkach spożywczych środków chemicznych stosowanych przy uprawie, ochronie, przechowywaniu i transporcie roślin oraz przepisów dotyczących znakowania, w tym oświadczeń żywieniowych i zdrowotnych.

Powiadomienie o wprowadzeniu suplementu diety do obrotu

Producent wprowadzający do obrotu w Polsce suplementy diety musi powiadomić o tym Głównego Inspektora Sanitarnego (GIS). W powiadomieniu tym należy podać szereg informacji, jak na przykład dokładny skład produktu, ze wskazaniem jakie składniki, w jakiej formie i w jakiej ilości w nim występują. Jednakże nie jest konieczne dostarczenie dokumentacji potwierdzającej jakość oraz deklarowane efekty działania. Kontrola zgłoszeń suplementów jest ograniczona w stosunku do ich ilości na rynku, z uwagi na lawinę zgłoszeń, co powoduje niemożność rzeczywistego skontrolowania wszystkich produktów. Wobec tego, za jakość oraz bezpieczeństwo stosowania danego suplementu odpowiada przede wszystkim jego producent lub wprowadzający do obrotu.

Opakowanie suplementu diety

Preparaty wprowadzone do obrotu mają określone informacje, które muszą zostać zawarte na opakowaniu. Jedną z nich jest wyraźnie napisany typ produktu: „suplement diety”. Wyróżniony musi zostać także jego skład, właściwości zawartych w nim składników oraz zalecane dzienne dawkowanie. Zawartość składników odnosi się także do określonych referencyjnych wartości spożycia. Na opakowaniu należy również zawrzeć informację dotyczącą faktu, iż suplement powinien być przechowywany w sposób niedostępny dla dzieci oraz że nie może być on stosowany jako substytut zróżnicowanej diety.

Znakowanie i sposób znakowania, prezentacja i reklama środków spożywczych nie mogą przypisywać tym środkom właściwości zapobiegania, leczenia lub wyleczenia chorób człowieka, jak też sugerować takich właściwości.

Oświadczenia zdrowotne

Oświadczenia zdrowotne są najchętniej wykorzystywanymi dobrowolnymi elementami znakowania, prezentacji i reklamy suplementów diety. Są to wszelkiego rodzaju przekazy o charakterze komercyjnym skierowane do konsumentów, które podkreślają korzystny wpływ ich składników na zdrowie. Możliwość korzystania z oświadczeń zdrowotnych regulowana jest przepisami prawnymi, które szczegółowo określają zasady ich stosowania.

Akty prawne dotyczące znakowania suplementów diety mają na celu ochronę zdrowia i interesów konsumentów, zapewnienie podstaw do dokonywania świadomych wyborów a jednocześnie służą do podkreślenia różnicy między suplementem diety jako środkiem spożywczym a lekiem oraz do ograniczania wprowadzania konsumentów w błąd, w tym przypisywania suplementom diety właściwości leczniczych, których nie posiadają.

Znakowanie, jak również prezentacja i reklama suplementów diety z wykorzystaniem oświadczeń zdrowotnych regulowane są rozporządzeniem (WE) Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1924/2006 z dnia 20 grudnia 2006 r. w sprawie oświadczeń żywieniowych i zdrowotnych dotyczących żywności (Dz. Urz. UE. L 404/9 z 30.12.2006 ze zm.), rozporządzeniem Komisji (UE) nr 432/2012 z dnia 16 maja 2012 r. ustanawiającym wykaz dopuszczonych oświadczeń zdrowotnych dotyczących żywności, innych niż oświadczenia odnoszące się do zmniejszenia ryzyka choroby oraz rozwoju i zdrowia dzieci (Dz. Urz. UE L 136/1 z 25.05.2012 r. ze zm.) oraz rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1169/2011 z dnia 25 października 2011 r. w sprawie przekazywania konsumentom informacji na temat żywności (...) (Dz. Urz. UE L 304/18 z 22.11.2011 ze zm.).

Zatwierdzone oświadczenia zdrowotne, mogą być stosowane przez wszystkie podmioty działające na rynku spożywczym, pod warunkiem, że spełniają one szczegółowe warunki stosowania dopuszczonych oświadczeń oraz są zgodne z zasadami i wymaganiami rozporządzenia (WE) nr 1924/2006.

Niedozwolone są (zgodnie z art. 12 rozporządzenia nr 1924/2006):

- oświadczenia, które sugerują, że niespożycie danej żywności mogłoby mieć negatywny wpływ na zdrowie;
- oświadczenia, które odwołują się do szybkości lub wielkości obniżenia masy ciała;
- oświadczenia, które odwołują się do zaleceń poszczególnych lekarzy lub specjalistów w zakresie zdrowia i innych stowarzyszeń niewymienionych w art. 11.
- Oświadczenia zdrowotne nie mogą (zgodnie z art. 3 rozporządzenia nr 1924/2006):
 - być nieprawdziwe, niejednoznaczne lub wprowadzające w błąd;
 - budzić wątpliwości co do bezpieczeństwa lub adekwatności odżywczej innej żywności;
 - zachęcać do nadmiernego spożycia danej żywności;
 - stwierdzać, sugerować lub dawać do zrozumienia, że zrównoważony i zróżnicowany sposób odżywiania się nie może zapewnić odpowiednich ilości składników odżywczych w ujęciu ogólnym;
 - odnosić się do zmian w funkcjonowaniu organizmu w sposób wzbudzający lub wykorzystujący lęk u konsumenta przy pomocy tekstu bądź przy pomocy obrazów, przedstawień graficznych lub symbolicznych.

W przypadku stosowania oświadczeń o zmniejszeniu ryzyka choroby przy etykietowaniu, a jeśli ono nie występuje – w prezentacji lub w reklamie, zamieszcza się również stwierdzenie, że istnieje wiele czynników ryzyka choroby, której dotyczy oświadczenie, i że zmiana jednego z tych czynników ryzyka może wywierać korzystny wpływ lub nie wywierać go.

Zgodnie z art. 103 ustawy z dnia 25 sierpnia 2006 r. o bezpieczeństwie żywności i żywienia podmiot nieprzestrzegający wymagań w zakresie znakowania środków spożywczych, w tym w zakresie prezentacji, reklamy i promocji, podlega karze pieniężnej w wysokości do trzydziestokrotnego przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego w gospodarce narodowej za rok

poprzedzający, ogłaszanego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego, na podstawie przepisów o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”. Zgodnie z art. 104 ust. 1 ww. ustawy kary pieniężne wymierza, w drodze decyzji, właściwy państwowy wojewódzki inspektor sanitarny.

Nadzór nad suplementami diety

Główną różnicą między produktami leczniczymi a suplementami diety jest organ sprawujący nad nimi kontrolę. Leki objęte są przepisami Prawa Farmaceutycznego i na tej podstawie podlegają Głównemu Inspektoratowi Farmaceutycznemu, natomiast suplementy diety – Głównemu Inspektoratowi Sanitarnemu.

W celu wprowadzenia nowych suplementów na rynek przedsiębiorca musi złożyć wniosek do GIS-u. Przy jego rozpatrywaniu skład produktu nie jest badany i sprawdzany – producent musi jedynie podać listę zawartych w nim substancji.

GIS nadzoruje także odpowiednie znakowanie suplementów, ich obrót oraz reklamę. Posiada on specjalny organ opiniotwórczy i doradczy – Zespół do spraw Suplementów Diety⁵, który zajmuje się opracowywaniem uchwał dotyczących działania i ustalania maksymalnych dawek składników roślinnych, witamin i składników mineralnych oraz analizą ewentualnych interakcji między substancjami.

Organem przeprowadzającym kontrole bezpieczeństwa, wprowadzania i nadzoru suplementów diety jest Najwyższa Izba Kontroli. Po kontroli przeprowadzonej w latach 2014–2016 zasugerowano między innymi, że, celem zwiększenia bezpieczeństwa konsumentów, procedura wprowadzania suplementów na rynek powinna zostać ulepszona, a nadzór nad nimi zwiększony. U 36% badanych próbek probiotyków stwierdzono obecność nieokreślonych na opakowaniu szczepów drobnoustrojów, a w aż 67% – niższą niż deklarowano liczbę probiotycznych bakterii. Wyniki te świadczą o możliwym niebezpieczeństwie płynącym z nierozsądnego spożywania suplementów diety.

Domy pomocy społecznej a koszty członków rodziny

Rafał Kuźma
Radca prawny

Dom pomocy społecznej świadczy usługi bytowe, opiekuńcze, wspomagające i edukacyjne na poziomie obowiązującego standardu, w zakresie i formach wynikających z indywidualnych potrzeb osób w nim przebywających. Organizacja domu pomocy społecznej, zakres i poziom usług świadczonych przez dom uwzględnia w szczególności wolność, intymność, godność i poczucie bezpieczeństwa mieszkańców domu oraz stopień ich fizycznej i psychicznej sprawności.

Przesłanki i zasady umieszczenia osoby w DPS

Osobie wymagającej całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, niemogącej samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, której nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych, przysługuje prawo do umieszczenia w domu pomocy społecznej.

Osobę wymagającą tej formy wsparcia kieruje się do domu pomocy społecznej odpowiedniego typu, zlokalizowanego jak najbliżej miejsca zamieszkania osoby kierowanej, chyba że okoliczności sprawy wskazują inaczej, po uzyskaniu zgody tej osoby lub jej przedstawiciela ustawowego na umieszczenie w domu pomocy społecznej.

W przypadku gdy przewidywany termin oczekiwania na umieszczenie w domu pomocy społecznej danego typu zlokalizowanym najbliżej miejsca zamieszkania osoby kierowanej wynosi ponad 3 miesiące, osobę kieruje się na jej wniosek do domu pomocy społecznej tego samego typu zlokalizowanego jak najbliżej miejsca zamieszkania osoby kierowanej, w którym przewidywany termin oczekiwania na umieszczenie jest krótszy niż 3 miesiące.

Osoba wymagająca wzmożonej opieki medycznej kierowana jest przez starostę do zakładu opiekuńczo-leczniczego lub placówki pielęgnacyjno-opiekuńczej.

W przypadku gdy osoba bezwzględnie wymagająca pomocy lub jej przedstawiciel ustawowy nie wyrażają zgody na umieszczenie w domu pomocy społecznej lub po umieszczeniu wycofają swoją zgodę, ośrodek pomocy społecznej lub dom pomocy społecznej są obowiązane do zawiadomienia o tym właściwego sądu, a jeżeli osoba taka nie ma przedstawiciela ustawowego lub opiekuna - prokuratora.

Typy domów

Domy pomocy społecznej, w zależności od tego, dla kogo są przeznaczone, dzielą się na następujące typy domów, dla:

1. Osób w podeszłym wieku
2. Osób przewlekle somatycznie chorych
3. Osób przewlekle psychicznie chorych
4. Dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie
5. Dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie
6. Osób niepełnosprawnych fizycznie
7. Osób uzależnionych od alkoholu

Decyzja o skierowaniu do DPS

Decyzję o skierowaniu do domu pomocy społecznej i decyzję ustalającą opłatę za pobyt w domu pomocy społecznej wydaje organ gminy właściwej dla tej osoby w dniu jej kierowania do domu pomocy społecznej.

Decyzję o umieszczeniu w domu pomocy społecznej wydaje organ gminy prowadzącej dom pomocy społecznej lub starosta powiatu prowadzącego dom pomocy społecznej. W przypadku regionalnych domów pomocy społecznej decyzję wydaje marszałek województwa.

W razie niemożności umieszczenia w domu pomocy społecznej z powodu braku wolnych miejsc, powiadamia się osobę o wpisaniu na listę oczekujących oraz o przewidywanym terminie oczekiwania na umieszczenie w domu pomocy społecznej.

Opłaty

Pobyt w domu pomocy społecznej jest odpłatny do wysokości średniego miesięcznego kosztu utrzymania. Średni miesięczny koszt utrzymania mieszkańca:

1. w domu pomocy społecznej o zasięgu gminnym - ustala wójt (burmistrz, prezydent miasta) i ogłasza w wojewódzkim dzienniku urzędowym, nie później niż do dnia 31 marca każdego roku;
2. w domu pomocy społecznej o zasięgu powiatowym - ustala starosta i ogłasza w wojewódzkim dzienniku urzędowym, nie później niż do dnia 31 marca każdego roku;
3. w regionalnym domu pomocy społecznej - ustala marszałek województwa i ogłasza w wojewódzkim dzienniku urzędowym, nie później niż do dnia 31 marca każdego roku.

W zależności od rodzaju placówki, standardu oraz lokalizacji, średni koszt pobytu w DPS w 2024 roku wynosi około 3.500-6.000 złotych w zależności od profilu DPS, lokalizacji oraz standardu.

Obowiązani do wnoszenia opłaty za pobyt w domu pomocy społecznej są w kolejności:

1. mieszkaniec domu, a w przypadku osób małoletnich przedstawiciel ustawy z dochodów dziecka,
2. małżonek, zstępni przed wstępnymi,
3. gmina, z której osoba została skierowana do domu pomocy społecznej - przy czym osoby i gmina określone w pkt 2 i 3 nie mają obowiązku wnoszenia opłat, jeżeli mieszkaniec domu ponosi pełną odpłatność.

Opłatę za pobyt w domu pomocy społecznej wnoszą:

1. mieszkaniec domu, nie więcej jednak niż 70 % swojego dochodu, a w przypadku osób małoletnich przedstawiciel ustawy z dochodów dziecka, nie więcej niż 70 % tego dochodu;
2. małżonek, zstępni przed wstępnymi - zgodnie z umową zawartą z kierownikiem ośrodka pomocy społecznej:

3. w przypadku osoby samotnie gospodarującej, jeżeli dochód jest wyższy niż 300% kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej, jednak kwota dochodu pozostająca po wniesieniu opłaty nie może być niższa niż 300% tego kryterium,
4. w przypadku osoby w rodzinie, jeżeli posiadany dochód na osobę jest wyższy niż 300% kryterium dochodowego na osobę w rodzinie, z tym że kwota dochodu pozostająca po wniesieniu opłaty nie może być niższa niż 300% kryterium dochodowego na osobę w rodzinie;
5. gmina, z której osoba została skierowana do domu pomocy społecznej - w wysokości różnicy między średnim kosztem utrzymania w domu pomocy społecznej a opłatami wnoszonymi przez mieszkańca i jego rodzinę.

Opłatę za pobyt w domu pomocy społecznej mogą wносить osoby inne niż małżonek, zstępni lub wstępni.

Pobyt w DPS bez zgody

W domu pomocy społecznej bez zgody można umieścić osobę jedynie w związku z wydanym Postanowieniem Sądu w tym zakresie.

Wniosek do sądu składa:

I.właściwy miejscowo ośrodek pomocy społecznej lub kierownik szpitala psychiatrycznego, jeżeli przebywająca w nim osoba jest niezdolna do samodzielnego zaspokajania podstawowych potrzeb życiowych, a potrzebuje stałej opieki i pielęgnacji, natomiast nie wymaga dalszego leczenia w tym szpitalu;

II.opiekun prawny, jeżeli zachodzą przesłanki wobec osoby całkowicie ubezwłasnowolnionej do umieszczenia jej w domu pomocy społecznej. Rozporządzenie w sprawie domów pomocy społecznej z dnia 27 lipca 2024 r. określa, iż w przypadku gdy do domu kieruje się osobę na podstawie decyzji kierownika ośrodka pomocy społecznej, wydanie decyzji następuje na podstawie wniosku osoby ubiegającej się o przyznanie świadczenia lub jej opiekuna prawnego, skierowanego do ośrodka lub centrum właściwego według miejsca zamieszkania tej osoby, rodzinnego wywiadu środowiskowego przeprowadzonego przez pracownika socjalnego, zaświadczenia lekarskiego stwierdzającego brak przeciwwskazań zdrowotnych do umieszczenia w rodzinnym domu pomocy, uzupełnionego wskazaniem pielęgniarstwu co do zakresu wymaganych usług opiekuńczych.

Podstawa umieszczenia w DPS bez zgody osoby

I.Całkowite ubezwłasnowolnienie - Kodeks Cywilny w art. 13 § 1 stanowi, iż: osoba, która ukończyła lat trzynaście, może być ubezwłasnowolniona całkowicie, jeżeli wskutek choroby psychicznej, niedorozwoju umysłowego albo innego rodzaju zaburzeń psychicznych, w szczególności pijaństwa lub narkomanii, nie jest w stanie kierować swym postępowaniem. § 2: dla ubezwłasnowolnionego całkowicie ustanawia się opiekę, chyba że pozostaje on jeszcze pod władzą rodzicielską. Ważny jest tutaj fakt, iż aby dokonać wszelkich ważnych czynności przekraczających zwykły zarząd, wymagana jest zgoda Sądu, który nadzoruje opiekuna prawnego osoby ubezwłasnowolnionej. W tej sytuacji zatem przed umieszczeniem osoby w DPS, nawet jeżeli zapadnie decyzja o jej ubezwłasnowolnieniu, wnioskodawca będzie musiał złożyć odrębny wniosek do Sądu w tej właśnie sprawie.

To Sąd ostatecznie podejmie decyzję, czy umieszczenie takiej osoby w DPS jest zasadne.

II. Ustawa o ochronie zdrowia psychicznego – Podobne zasady ustanowione zostały w ustawie o ochronie zdrowia psychicznego. Mianowicie, osoba, która wskutek choroby psychicznej lub upośledzenia umysłowego nie jest zdolna do zaspokajania podstawowych potrzeb życiowych i nie ma możliwości korzystania z opieki innych osób oraz potrzebuje stałej opieki i pielęgnacji, lecz nie wymaga leczenia szpitalnego, może być za jej zgodą lub zgodą jej przedstawiciela ustawowego przyjęta do domu pomocy społecznej (art. 38 ustawy o ochronie zdrowia psychicznego). Jeżeli osoba, o której mowa w art. 38, lub jej przedstawiciel ustawowy nie wyrażają jednak zgody na przyjęcie jej do domu pomocy społecznej, a brak opieki zagraża życiu tej osoby, organ do spraw pomocy społecznej może wystąpić do sądu opiekuńczego miejsca zamieszkania tej osoby z wnioskiem o przyjęcie do domu pomocy społecznej bez jej zgody. Z wnioskiem takim może wystąpić również kierownik szpitala psychiatrycznego, jeżeli przebywająca w nim osoba jest niezdolna do samodzielnego zaspokajania podstawowych potrzeb życiowych, a potrzebuje stałej opieki i pielęgnacji, natomiast nie wymaga dalszego leczenia w tym szpitalu. Ponadto jeżeli osoba wymagająca skierowania do domu pomocy społecznej ze względu na swój stan psychiczny nie jest zdolna do wyrażenia na to zgody, o jej skierowaniu do domu pomocy społecznej orzeka sąd opiekuńczy (art. 39 ustawy o ochronie zdrowia psychicznego).

Procedura całkowitego ubezwłasnowolnienia i umieszczenia w DPS bez zgody

Postępowanie w sprawie ubezwłasnowolnienia prowadzi sąd okręgowy właściwy ze względu na miejsce zamieszkania (przy braku miejsca zamieszkania – sąd miejsca pobytu) osoby, która ma zostać ubezwłasnowolniona. Wniosek o wszczęcie takiego postępowania mogą zgłosić małżonek takiej osoby, jej krewni w linii prostej oraz rodzeństwo, jak również przedstawiciel ustawowy (art. 545 K.p.c.) i prokurator. Postępowanie w sprawie ubezwłasnowolnienia toczy się z udziałem prokuratora. O umieszczeniu w DPS może orzec jedynie sąd opiekuńczy, którym jest wydział rodzinny i nieletnich sądu rejonowego właściwy ze względu na miejsce tej osoby. W tym celu można poprosić o pomoc prokuratora lub gminny ośrodek pomocy społecznej, co potwierdza art. 572 Kodeksu postępowania cywilnego, zgodnie z którym: „Każdy, komu znane jest zdarzenie uzasadniające wszczęcie postępowania z urzędu, obowiązany jest zawiadomić o nim sąd opiekuńczy. Obowiązek [ten] ciąży przede wszystkim na urzędach stanu cywilnego, sądach, prokuratorach, notariuszach, komornikach, organach samorządu i administracji rządowej, organach policji, placówkach oświatowych, opiekunach społecznych oraz organizacjach i zakładach zajmujących się opieką nad dziećmi lub osobami psychicznie chorymi. Na wniosek ww. osób lub instytucji, o której mowa sąd opiekuńczy informuje o wszczęciu postępowania z urzędu lub braku podstaw do jego wszczęcia z urzędu.

Potrącenia komornicze z rent i emerytur

Rafał Kuźma
Radca prawny

Komornik zjawia się w domu lub w miejscu pracy dłużnika w momencie, gdy po tym, jak wierzyciele skierują sprawę długów do sądu, ten wyda odpowiednie orzeczenie. Na jego podstawie uruchamiana jest windykacja komornicza.

Jak działa komornik

W myśl art. 17 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej komornik sądowy jest urzędnikiem państwowym wykonującym zawód zaufania publicznego. Reprezentuje państwo polskie i podczas egzekwowania długu, do czego jest powołany, będzie chroniony jak każdy inny funkcjonariusz publiczny.

Komornik ma swój rewir określony przy danym sądzie rejonowym i prowadzi działania na mocy ustawy o komornikach sądowych. To główne źródło wiedzy dotyczące praw i obowiązków oraz ograniczeń w wykonywaniu tego zawodu. Wynagrodzenie komornika zależy od skuteczności. Zarabia on wtedy, gdy rzeczywiście wyegzekwuje zasądzoną przez sąd należność. Jeśli się to nie uda, koszty prowadzonego postępowania musi pokryć we własnym zakresie.

Wszystkie kompetencje komornika określone zostały we wspomnianej ustawie, która uwzględnia również katalog czynności, jakich nie może on się dopuścić. Jeżeli chodzi o szybkość działania funkcjonariusza, zależy to od tego kiedy wierzyciel skieruje do sądu pozew i zostanie wszczęte postępowanie egzekucyjne. Po wygraniu przez niego sprawy sąd wydaje tytuł wykonawczy, który dopiero pozwala na zaangażowanie komornika sądowego do odzyskania długu.

Komornik prowadzący egzekucję ma określone obowiązki. Może zająć część wynagrodzenia pracownika, ale jednocześnie ma obowiązek wysłania do niego i jego pracodawcy odpisu pisma o zajęciu komorniczym. Wówczas na zatrudniającym spoczywa obowiązek dopełnienia szeregu formalności, które pozwolą komornikowi zająć część pensji pracowniczej. Komornik przekazuje pracodawcy dłużnika pismo o zajęciu wynagrodzenia wraz z odwołaniem się do wyroku sądu zaopatrzonego w klauzulę wykonalności. Organ egzekucyjny wezwie pracodawcę, by nie dokonywał wypłaty zajętej części wynagrodzenia zatrudnionego, ale przekazał ją komornikowi. Emeryci i renciści również mogą być dłużnikami zalegającymi z zapłatą np. za czynsz czy raty za kredyt gotówkowy. Ich świadczenia nie są niestety wolne od potrąceń komorniczych.

Nieuregulowane zobowiązania emeryta

Jeżeli dana osoba nie spłaca kredytu bankowego, zalega z ratami albo z opłatami za mieszkanie, to w takiej sytuacji może otrzymać niższą niż zwykle emeryturę. Ze świadczenia emerytalnego mogą być bowiem potrącane długi czy inne nieuregulowane należności.

Emeryci są łatwym celem dla komornika, bo ściąganie długu z ich świadczenia jest bardzo proste. Kiedy nie dają rady spłacać zobowiązań, sprawa trafia do sądu, a sąd wystawia nakaz zapłaty. Jeśli emeryt nie ureguluje swoich zobowiązań, nakaz staje się prawomocny i do akcji wkracza komornik – wysyła do ZUS/KRUS wnioski o zajęcie emerytury.

Przy egzekucji emerytur obowiązują dwa limity potrąceń:

1. maksymalna dopuszczalna kwota potrącenia – stanowi ją odpowiedni procent kwoty świadczenia brutto – czyli, jaki procent emerytury może zabrać;
2. kwota wolna od potrąceń – czyli, ile pieniędzy z emerytury musi zostać.

Co istotne, jeżeli po odliczeniu składki na ubezpieczenie zdrowotne oraz zaliczki i innych należności z tytułu podatku dochodowego wysokość świadczenia jest niższa niż kwota świadczenia wolna od potrąceń i egzekucji, komornik nie może dokonywać żadnych potrąceń i egzekucji.

Wpływ rodzaju zadłużenia na wysokość potrącenia

Wysokość potrąceń zależy od rodzaju zadłużenia. Przy egzekucji świadczeń niealimentacyjnych (np. kredytów) – komornik może zająć jednorazowo maksymalnie 25 % kwoty emerytury brutto. Z tytułu świadczeń alimentacyjnych (egzekwowanych na mocy tytułów wykonawczych oraz potrącanych na wnioski wierzyciela na podstawie przedłożonego przez niego tytułu wykonawczego) – komornik może zająć nawet 60 % kwoty emerytury brutto.

Kwota wolna od potrąceń

Zgodnie z prawem, komornik nie może zająć całej kwoty emerytury czy renty, może jednak zmniejszyć twoje świadczenie (w zależności od rodzaju płatności). Dokonując zajęcia, zawsze musi pozostawić na koncie dłużnika kwotę wolną od potrąceń, czyli niezbędne minimum, które pozwoli mu spełniać podstawowe potrzeby życiowe.

Kwoty emerytur i rent wolne od potrąceń i egzekucji wynoszą do 1 marca 2024 roku:

- 1.1261,64 zł – w przypadku sum egzekwowanych na pokrycie należności innych niż świadczenia alimentacyjne (wraz z kosztami i opłatami);
- 2.1.009,33 zł – w przypadku potrącania kwot nienależnie pobranych świadczeń z ubezpieczeń społecznych, funduszu alimentacyjnego, pomocy społecznej;
- 3.764,62 zł – w przypadku sum egzekwowanych na pokrycie należności alimentacyjnych;
- 4.305,84 zł – w przypadku potrącania należności z tytułu odpłatności za pobyt osób uprawnionych do świadczeń w domach pomocy społecznej, zakładach opiekuńczo-leczniczych lub zakładach pielęgnacyjno - opiekuńczych.

Należy pamiętać, iż kwoty wolne od potrąceń są waloryzowane co roku na takich samych zasadach jak emerytury i renty.

Ponadto, co ważne na poczet zadłużenia komornik może zabrać jednorazowo najwyżej 25 % świadczenia, ale musi pozostawić tzw. kwotę wolną od zajęć. Jeśli jednak dana osoba zalega z alimentami, komornik może zająć aż 60% emerytury, ale i wtedy musi zostawić kwotę wolną od zajęć.

13 emerytura wolna od zajęć komorniczych

Komornik nie może dokonywać potrąceń z tzw. „trzynastki”. Dodatkowe świadczenie jest wypłacane z urzędu, w takiej formie, w jakiej pobierana jest emerytura. Z kwoty świadczenia nie są dokonywane potrącenia i egzekucje, świadczenie nie jest też wliczane do dochodu.

Jak ZUS wylicza potrącenia z emerytury

Każda osoba może samodzielnie obliczyć sobie, ile ZUS zabierze jej z emerytury na poczet egzekucji komorniczej. ZUS obliczając kwotę, która może być przekazana komornikowi, najpierw odlicza składkę na ubezpieczenie zdrowotne i zaliczkę na podatek dochodowy od osób fizycznych i inne należności z tego tytułu. Potem – w zależności od rodzaju zadłużenia – ustala, jaki jest maksymalny procent potrącenia. Kwotę, która wyszła, odejmuje się od kwoty netto emerytury i to, co zostanie, wypłacane jest emerytowi.

Skarga na komornika

Zdarza się, że działania komornika bywają niezgodne z prawem i jedyną szansą na zastopowanie komornika i cofnięcie jego działań jest skarga na jego czynności. Skargę wnosi się do sądu za pośrednictwem zaskarżanego komornika, na urzędowym formularzu, który to druk komornik ma obowiązek doręczyć dłużnikowi. Skarga powinna być złożona najpóźniej do siedmiu dni od:

- wykonania czynności przez komornika,
- zaniechania jednej z wymaganych czynności komorniczych,
- otrzymania zawiadomienia o czynności komornika,
- dnia, w którym dana czynność powinna być wykonana (ta zasada obowiązuje, gdy skarżący nie otrzymał lub nie mógł otrzymać zawiadomienia o czynności komornika).

Opłata od skargi wynosi 50 zł. Komornik w terminie trzech dni od dnia otrzymania skargi powinien sporządzić uzasadnienie zaskarżonej czynności albo przyczyn jej zaniechania i przekazać je wraz ze skargą i aktami sprawy do właściwego sądu. Może też przyznać rację skarżącemu i uwzględnić skargę. Wówczas sąd nie będzie jej rozpoznawał, a skarżący nie poniesie żadnych kosztów. Należy pamiętać, że wniesienie skargi nie wstrzymuje ani postępowania egzekucyjnego, ani wykonania zaskarżonej czynności.

Sposoby na uniknięcie zajęcia komorniczego

Jeśli dana osoba ma długi, których nie spłaca, musi liczyć się z tym, że z czasem może ją odwiedzić komornik. Istnieją jednak możliwości aby uniknąć zajęcia komorniczego, nie jest to jednak proste. ponieważ temu funkcjonariuszowi zależy na tym, aby szybko i skutecznie wyegzekwować długi zgłoszone przez wierzycieli. Na tym też zarabia. Można jednak rozpocząć negocjacje z wierzycielem, kiedy jeszcze nie było postępowania w sądzie. Jeśli jednak już się ono odbyło i komornik został powiadomiony oraz wszczął postępowanie egzekucyjne, jedyne, co można zrobić, to jak najszybciej spłacić swoje długi.

Komornik zawsze musi prowadzić egzekucję zgodnie z wydanym przez sąd tytułem wykonawczym. W pewnych sytuacjach komornik może zwrócić pieniądze, jakie zabrał. Nie zawsze jednak będzie to możliwe. W sytuacji, gdy dokumenty z sądu były wysyłane na nieaktualny lub niewłaściwy adres, można wznowić postępowanie w celu odzyskania pieniędzy, jakie zabrał komornik.

Złośliwe niepokojenie przez sąsiada

Rafał Kuźma
Radca prawny

W poszukiwaniu wymarzonego mieszkania czy domu, kierujemy się takimi aspektami jak lokalizacja, cena, metraż, położenie punktów usługowych czy komunikacyjnych. Rzadko kiedy zwracamy uwagę na to, kto będzie mieszkać obok nas i z kim będziemy mieć na co dzień do czynienia w relacjach sąsiedzkich. Ten niestety często pomijany aspekt ma kluczowe znaczenie dla naszej przyszłości w nowym mieszkaniu, bowiem uciążliwy sąsiad niejednokrotnie może zamienić sielankę w koszmar.

Zakłócanie porządku

Zakłócanie porządku to skrótowa nazwa wykroczenia z art. 51 kodeksu wykroczeń. Odnosi się do zmysłów człowieka a więc bada uciążliwości hałasu dla uszu innych osób, itp. Zgodnie z art. 51 k. w.: Kto krzykiem, hałasem, alarmem lub innym wybrykiem zakłóca spokój, porządek publiczny, spoczynek nocny albo wywołuje zgorszenie w miejscu publicznym, podlega karze aresztu, ograniczenia wolności albo grzywny.

Jeżeli czyn określony w § 1 ma charakter chuligański lub sprawca dopuszcza się go, będąc pod wpływem alkoholu, środka odurzającego lub innej podobnie działającej substancji lub środka, podlega karze aresztu, ograniczenia wolności albo grzywny.

Obrona przed uporczywym sąsiadem

Obrona przed uciążliwym sąsiadem to kwestia którą najlepiej zająć się od razu. Zwlekanie może przyczynić się do nieprzyjemnych dla nas konwencji. Dlatego należy odpowiednio wcześniej zareagować np. poprzez: wezwanie sąsiada do zaprzestania naruszania dobrego imienia, wcześniejsze (niż sąsiad) wezwanie policji która może wystawić sąsiadowi mandat za bezpodstawne wzywanie policji, pociągnięcie sąsiada do odpowiedzialności na podstawie regulaminu spółdzielni.

Wezwanie do zaprzestania naruszania dobrego imienia

Nie każdy zdaje sobie sprawę, że można ścigać osoby które naruszają godność lub dobre imię krzywdzącym lub niesprawiedliwym zachowaniem które niekoniecznie musi być przestępstwem. Zachowanie sąsiada, który z jakiś wymyślonych powodów zaczyna szerzyć nieprawdziwe opinie na nasz temat na pewno się do takich zalicza. Wymaga natychmiastowej reakcji. Należy w takiej sytuacji wezwać sąsiada, koniecznie na piśmie do natychmiastowego zaprzestania naruszania naszego dobrego imienia. W następnym kroku można domagać się nawet pieniężnego zadośćuczynienia lub przeprosin w sądzie.

Mandat z art. 107 kodeksu wykroczeń

Jeżeli sąsiad wielokrotnie niepokoi nas poprzez bezpodstawne wzywanie Policji, można również zwrócić się do Policji ze zgłoszeniem, że działania te są podstawne i nieuzasadnione. Policja będzie zobowiązana sporządzić pisemne zgłoszenie, co w przyszłości będzie mogło stanowić dla nas dowód (np. przed sądem), że zgłaszaliśmy odpowiednim służbom, że sąsiad bezpodstawnie wzywa na nas Policję, zachowuje się w sposób uciążliwy i uprzykrza nam bez powodu życie. Zgodnie bowiem z art. 107 k. w. Kto w celu dokuczenia innej osobie złośliwie wprowadza ją w błąd lub w inny sposób złośliwie niepokoi, podlega karze ograniczenia wolności, grzywny albo karze nagany.

Istnieje możliwość, że po otrzymaniu mandatu sąsiad straci rezon i nie będzie już tak chętnie wzywał bez powodu Policji. Każde takie następne zgłoszenie może skończyć się sprawą w sądzie i karą nagany lub nawet ograniczenia wolności.

Dodatkowo należy zwrócić uwagę na art. 66 k.w. który bezpośrednio stanowi o karze za bezpodstawne wzywanie Policji. Jednak w tym wypadku Policja musi działać z urzędu a nie na wniosek. Nie ma więc prawnej możliwości aby wezwać Policję aby wystawiła sąsiadowi mandat z tego tytułu. Muszą oni sami wewnętrznie dojść do takich wniosków.

Regulamin spółdzielni gdy sąsiad bezpodstawnie wzywa Policję

Spółdzielnia jako pewna instytucja zrzeszająca mieszkańców ma uprawnienia do uchwalania własnych regulaminów. Może on przyjąć nazwę regulaminu porządku domowego, lub regulaminu wewnętrznego. Spółdzielnia nie może działać jak Policja i interweniować u uporczywego sąsiada, ale może na podstawie regulaminu spółdzielni wyciągać konsekwencje z zakresu odpowiedzialności cywilnej. Regulamin spółdzielni obowiązuje wszystkich lokatorów. Często stanowi o zachowaniu czystości w częściach wspólnych oraz zasadach przeprowadzania remontów i modernizacji.

Daje uprawnienia do:

- wystąpienia z wnioskiem do organów ścigania o ukaranie lokatora mandatem,
- wszczęcia postępowania karnego za szkody na majątku spółdzielni,
- dochodzenia odpowiedzialności cywilnej.

Ponadto wskazuje, że każdy lokator ponosi odpowiedzialność cywilną za szkody wyrządzone innym mieszkańcom. Dla przykładu, w sytuacji gdy sąsiad jest tak natarczywy, do tego stopnia, że decydujemy się na sprzedaż mieszkania, jednak informacja o uporczywym sąsiedzie dociera do potencjalnych nabywców, istnieje możliwość dochodzenia odszkodowania za utratę wartości lokalu. Takie postępowanie jednak może bardzo długo się ciągnąć i wymaga solidnych dowodów.

Uciążliwy i głośny sąsiad

Istnieje nazwa, która określa uciążliwe działania sąsiadów – to immisja. Jest to działania właściciela budynku czy mieszkania, które sprawiają, że ich skutki w nieprzyjemny sposób odczuwają sąsiedzi. Prawo reguluje, co jest szkodliwą immisją, a co tylko przewrażliwieniem sąsiadów.

Hałaśliwy, uciążliwy sąsiad nie zawsze kwalifikuje się jako sprawca wykroczenia. W przypadku drobnych „przewinień” sąsiadów najczęściej wystarczy porozmawiać i zwrócić uwagę kłopotliwemu sąsiadowi. Ludzie najczęściej nie chcą mieć zatargów z najbliższymi sąsiadami, więc raczej udaje się rozwiązać konflikt. Czasami jednak urasta on do takich rozmiarów, że dochodzi do interwencji policji, a czasami sprawa trafia do sądu.

Zazwyczaj policjanci interweniują w takich przypadkach, jak codzienne ćwiczenia gry na instrumencie, a także kąpiele w środku nocy, głośne śmiechy, biegające i piszczące dzieci czy remont wcześniej rano. Jednak takie przypadki nie są kwalifikowane jako immisja. Uciążliwy sąsiad to na przykład osoba, która gromadzi śmieci, nie dba o czystość lub ciągle hałasuje i imprezuje. W takim wypadku za pokrzywdzonymi stoi prawo.

Jeśli rozmowa nie daje rady, można zgłosić sprawę do zarządcy budynku. Dotyczy to mieszkańców bloku. Administracja ma obowiązek rozpatrzyć waszą skargę i zrobić interwencję. To pierwszy krok. O interwencję zarządcy można prosić nawet jeśli sąsiad nie robi nic niezgodnego z prawem, to znaczy na przykład hałasuje, ale nie w godzinach ciszy nocnej, puszcza wodę w nocy czy trzyma na balkonie śmierdzące gatunki kaktusów.

W domu jednorodzinnym jest nieco trudniej zareagować. Na szczęście działania uciążliwego sąsiada są mniej dokuczliwe, niż w przypadku sąsiadów z góry lub z dołu. W tym wypadku można poprosić o pomoc na przykład radę osiedla, jeśli taka jest.

Jeśli mamy problemy z sąsiadem, który regularnie jest za głośny w ciągu dnia, pomóc może Inspekcja Ochrony Środowiska. A dokładnie organem odpowiedzialnym za mierzenie poziomu hałasu i nakładanie kar z tytułu ich przekroczenia są wojewódzkie inspektoraty ochrony środowiska. Inspektor może zatem sprawdzić, czy sąsiad przekracza dopuszczalne normy, jeśli nie odwiedzi nas akurat wtedy, gdy sąsiad będzie cicho. Określa je rozporządzenie ministra ochrony środowiska z 1 października 2012 r. o dopuszczalnych normach hałasu. Poziom hałas mierzy się specjalnym miernikiem zwanym decybelomierzem lub sonometrem.

Dużo gorzej jest, gdy sąsiad dokucza miesiącami albo gdy na skutek lekceważącego stosunku do higieny zatrąwa powietrze w bloku. Wówczas można wytoczyć ciężkie działo i złożyć pozew do sądu cywilnego (właściwego ze względu na miejsce położenia budynku) z pozwem o zakazanie hałasowania lub innych uciążliwych działań. Do pozwu powinno się też dołączyć dowody na poparcie zarzutów, np. nagrania, informacje o wizytach policji (policja każdą swoją interwencję ma odnotowaną) etc. Można również wnioskować do sądu o przeprowadzenie innych dowodów, np.: oględzin w miejscu zamieszkania, przesłuchania innych sąsiadów, administratora, policjanta lub strażnika. Mieszkańcy dużych miast muszą jednak czasami uzbroić się w cierpliwość, ponieważ postępowanie sądowe potrafi się toczyć nawet kilka lat. Dlatego warto razem z pozwem złożyć do sądu wniosek o zabezpieczenie powództwa na czas trwania procesu. Jeżeli sąd rozpatrzy taki wniosek pozytywnie, to może zakazać np. głośnego słuchania muzyki przed wydaniem wyroku. Wtedy czas oczekiwania na rozstrzygnięcie sądowe nie jest już tak dotkliwy. Gdy już będzie się posiadało prawomocne orzeczenie o zakazie, trzeba się udać do komornika. Ten powinien wyegzekwować stosowne nakazy. Gdy nic nie wskóra, można się zwrócić do sądu, żeby wymierzył grzywnę za niestosowanie się do zakazu.

SKORZYSTAJ Z BEZPŁATNYCH PORAD PRAWNYCH

WWW.POMOCPRAWNA.OIC.LUBLIN.PL

WWW.OIC.LUBLIN.PL

WWW.POWIAT.LUBLIN.PL

